

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף בכיר בחינות
מחברת בחינה

לנבחנים ולנבחנות שלום,

יש לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוקנות. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לידי פסילת הבחינה. הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשרד. כמו כן **אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מכשירים אלקטרוניים אחרים**. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה. לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

יש להקפיד על טוהר הבחינות !

הוראות לבחינה

- יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלת מודפסים הפרטים האישיים שלך. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.
- אם לא קיבלת מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקת הנבחן.
- אסור לכתוב בשולי המחברת (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
- לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
- אין לתלוש או להוסיף דפים**. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי-קיום טוהר הבחינות.
- אין לכתוב שם בתוך המחברת משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.

ב ה צ ל ח ה !

מדבקת שאלון ملصقة نموذج امتحان שאלון: 075281 עברית עצמאי	מדבקת נבחן והתאמות ملصقة ممتحن وملاءمات שנה السنة חודש الشهر מועד موعد מס' תעודת הזהות رقم الهوية סמל ביה"ס رقم المدرسة יש להדביק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם) يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)	מדבקות לנבחן ملصقة ممتحن
--	--	--

יש לסמן במשבצת ☐ אם ניתנה מחברת נוספת
يجب الإشارة في المربع إذا أُعطي دفتر إضافي
* التعليمات باللغة العربية على ظهر الصفحة

وزارة التربية والتعليم

القسم الكبير للامتحانات

الإدارة التربوية

دفتر امتحان

تحية للممتحنين وللممتحنات،

يجب قراءة التعليمات في هذه الصفحة والعمل وفقاً لها بدقة. عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدي إلى عواقب مختلفة وحتى إلى إلغاء الامتحان. أعد الامتحان لفحص التحصيلات الشخصية، لذلك يجب العمل بشكل ذاتي فقط. أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير، ولا يُسمح إعطاء أو الحصول على مواد مكتوبة أو شفوية.

لا يُسمح إدخال مواد مساعدة - كتب، دفاتر، قوائم - إلى غرفة الامتحان، ما عدا "مواد مساعدة يُسمح استعمالها" المفصلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من وزارة التربية والتعليم. كما لا يُسمح إدخال هواتف خلوية أو أجهزة إلكترونية أخرى إلى غرفة الامتحان. استعمال مواد مساعدة لا يُسمح استعمالها سوف يؤدي إلى إلغاء الامتحان. بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدفتر للمراقب ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء.

يجب التقيد بنزاهة الامتحانات !

تعليمات للامتحان

1. يجب التأكد بأن تفاصيلك الشخصية مطبوعة على ملصقات الممتحن التي حصلت عليها. لا يُسمح إضافة أو تغيير أية تفاصيل في الملصقات، وذلك لمنع عوائق في تشخيص الدفتر وفي تسجيل العلامات.
2. في حال عدم حصولك على ملصقة، يجب ملء التفاصيل في المكان المعد لملصقة الممتحن، بخط يد.
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدفتر (في المنطقة المخططة)، لأنه لن يتم مسح ضوئي لهذه المنطقة.
4. للمسودة تُستعمل أوراق دفتر الامتحان المعدة لذلك فقط.
5. يُمنع نزع أو إضافة أوراق. الدفتر الذي يُسلم ناقصاً يُثير الشك بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات.
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدفتر، لأن الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم.

نتمنى لكم النجاح!

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות למענה על השאלות.

עברית: הבנה, הבעה ולשון

לבתי ספר עצמאיים

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.

חלק ראשון — הבנה והבעה — 50 נקודות

חלק שני — לשון — 50 נקודות

פרק א: שם המספר,

אותיות השימוש ומילות היחס

פרק ב: תחביר
פרק ג: מערכת הצורות
יש לבחור באתד הפרקים

סך הכול — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר לנבחן (עמוד 8).

ד. הוראה מיוחדת: יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה לפי ההוראות.

שים לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה לשימושך. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד מיוחד, אוגוסט 2020, מס' 75281

חלק ראשון — הבנה והבעה (50 נקודות)

לפניך שלושה מאמרים א-ג.

קרא אותם, וענה על השאלות שאחריהם לפי ההוראות.

מאמר א

מנוחת אמת ואמונה

מאת הרב יוסף ברוק

פסקה א ביום השבת היהודי אינו כבששת ימי החולין. עם בואה של השבת חל שינוי בחייו. הכינוי "יהודי של שבת" מבטא יותר מכול שינוי זה, שמקורו בכוחה של השבת להעלות עימה את שומריה וליצור בעבורם מעין מציאות על בתוך מציאות יום-יומית של חולין.

פסקה ב אולם האם אכן אפשר להגיע להתעלות זו? הרי אין זו התרגשות ספונטנית הפורצת לאחר אירוע חריג ומסעיר אחת לשנים רבות. מדובר על כשביעית מן החיים, ומדי שבעה ימים אמורה לחזור על עצמה אותה התעלות.

פסקה ג טעות נפוצה היא לחשוב כי לשבת יש ערך סוציאלי, וכי היא נועדה לאפשר לעמלים יום מנוחה מדי שבוע. אותם "מבינים" החושבים כך סבורים כי התורה חסה על העמל והעניקה יום מנוחה לחמור ולסוס באורוותיהם ולאדם בביתו. הם ימשיכו ויאמרו שחלק מאיסורי השבת אינם רלוונטיים לעידן המודרני, שכן פעולות שבעבר היו כרוכות במאמץ גופני רב, נעשות כיום בלי מאמץ כלל. למשל בעבר כדי להצית אש היה צורך בהקשה של שתי אבנים, והאדם ודאי הזיע לא מעט בפעולה זו, אך כיום נגיעה במתג החשמל אינה דורשת מאמץ. אם כן מה המקום לאסור זאת?

פסקה ד אין ספק. השבת אינה יכולה להימדד לפי אמות מידה של ימי חופשה ומנוחה. ימי המנוחה אינם מטרה כשלעצמה, אלא אמצעי: האדם חייב לנוח כדי שיוכל לתפקד. הווי אומר: העבודה היא המטרה, וכדי לשפר את איכותה יש להעניק לעובד יום מנוחה מדי פעם בפעם. השבת לעומת זאת אינה אמצעי אלא מטרה: כל השבוע כולו הוא הכנה לקראת השבת. רעיון זה בא לידי ביטוי בין השאר בשמות של ימי השבוע. אנו אומרים יום ראשון, שני, שלישי... — הכול לקראת שבת. בהגיע היום השביעי אין אנו אומרים "יום שביעי" אלא "שבת", לאמור: הגענו למטרתנו.

פסקה ה השבת, שבה היהודי שובת מכל מלאכה, לא נועדה רק למנוחה פיזית, אלא היא ממלאת תפקיד רב חשיבות בחייו. ייעודו של היהודי הוא לחוש את נוכחות הבורא בכל התרחשויות בחיים. אולם כיצד יצליח לעשות זאת אם סביבו הכול נראה מנוגד להתבוננות זו? העולם מתנהל בדרך של הסתר פנים, בעולם שולט ההעלם: הניהול היום-יומי של העולם בידי הבורא עטוי בלבוש טבעי של חוקים וכללים: תקופות השנה, חוק הכבידה, חוקי הגאות והשפל ועוד. חוקים וכללים אלה עלולים להשכיח שיש מנהיג לבירה. העולם נראה לאדם כמערכת המתנהלת מעצמה, ואין לו די יישוב הדעת לבדוק ולחשוב כיצד הוא פועל, וגם אין לו פנאי לכך.

* מעובד על פי הרב ברוק, י' (תשס"ה), שבת, עת לחשוב, גיליון מס' 63.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד מיוחד, אוגוסט 2020, מס' 75281

פסקה ו

הבורא אפשר לאדם לבחור אם להסיר את צעיף ההסתר מחייו או להמשיך לחיות עימו. הוא אפשר לאדם לחוש בנוכחות הבורא בעולם בתוך התנהלות הסתר הפנים. השבת, שנאסרה בה מלאכה, היא הכלי המסייע לאדם להסיר הסתר זה. השבת היא תחנת עצירה שבועית. היא משתיקה את המולת ימי החולין, ובכך מאפשרת לאדם לחשוב, להתרכז ולהעמיק. בהתבוננות פנימית זו מתעצמת בלב האדם ההכרה שהקדוש ברוך הוא לא ברא את העולם כבריאה חד־פעמית, אלא מקיים אותו בכל רגע ורגע. הכרה זו היא המרוממת את היהודי ומסייעת לו לחוש בנוכחות הבורא בכל פרט בחיים ובכל התרחשות. בדרך זו השבת יוצרת אצל שומריה מציאות חדשה של מנוחה שיש בה קדושה והתעלות. "יהודי של שבת" הוא כינוי המבטא יותר מכול את השינוי שחל ביהודי עם בואה של שבת המלכה, שהיא מנוף המרומם אותו מעל שגרת החיים, מעל מציאות החולין והחומר.

لا تكتب في هذه المنطقة

لا لכתוב באזור זה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד מיוחד, אוגוסט 2020, מס' 75281

מאמר ב

לא תעשה כל מלאכה

מאת הרב מרדכי נויגרשל

פסקה א בעשרת הדיברות נאמר "וְיוֹם הַשַּׁבָּת... לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה" (שמות כ, י). לא נאמר שם "לא תעשה כל עבודה". דובר העברית בימינו אינו מבחין בין שני המושגים "עבודה" ו"מלאכה", וחושב שמשמעותם זהה. לאמיתו של דבר יש הבדל מהותי בין מלאכה לעבודה. המלאכה היא יצירה, חידוש ובריאת דבר, ואילו העבודה נושאת עימה מטען של קושי, מאמץ וזיעה ניגרת. ואומנם כך מתארת התורה את העבודות במצרים: "וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֶךְ וַיְמַרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעֶבְדָּה קָשָׁה... אֶת כָּל עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ" (שמות א, יג-יד).

פסקה ב בשבת לא נאסרה עבודה, אלא אם כן יש בה יצירה וחידוש, ואילו מלאכה נאסרה גם אם היא קלה עד מאוד. האם כתיבת שתי אותיות כרוכה במאמץ? ודאי שלא, אך נוצר כאן דבר חדש. גם הבערת אש אינה כרוכה כיום במאמץ (אין צורך להקיש באבנים), אבל נוצר כאן דבר חדש. ברור אפוא כי המדד אינו המאמץ והקושי, אלא מהות הפעולה — אם היא פעולה של יצירה וחידוש אם לאו.

פסקה ג מדוע נאסר עלינו ליצור בשבת? האדם צָוָה סמוך ונראה לבריאתו: "וּמָלְאוּ אֶת הָאָרֶץ וּבָשָׁה" (בראשית א, כח). עם הציווי הזה חדרה ללב האדם מוטיבציה אדירה לחשוף את סודות היקום ולגלות את צפונותיו. עם אותו ציווי ועם אותה מוטיבציה הטביע הבורא באדם את יכולת היצירה, המאפשרת לו לקיים ציווי זה. מאז האדם אינו יודע מנוחה מהי: הוא בונה וסותר, נוטע ועוקר, מגלה עולמות ומפתחם, בונה "עולמות" ומחריבם.

פסקה ד כוח היצירה שניתן לאדם הוא בבחינת אליה וקוץ בה. מחד גיסא הוענקה לאדם עוצמה מיוחדת — ניתנה לו ההזדמנות להיות שותף לבורא בבריאה, להשלים אותה ולשכללה, ובכך למלא את תפקידו בעולם. מאידך גיסא אותה עוצמה טומנת בחובה סכנה גדולה: היא עלולה להביא את האדם לידי גאווה חסרת מעצורים, עד כי יחוש שמפתחות העולם בידיו. סביר להניח כי עוצמה זו, העלולה להעביר אותו על דעתו, תעביר אותו גם על דעת קונו — תשכיח ממנו את אלוקיו. או אז הוא עלול להפוך למסוכן שביצורים, שכן אדם המנותק מבוראו ורואה את עצמו אדון יחיד לגורלו — לא ירחק היום עד שיראה את עצמו אדון גם לגורלם של אחרים.

פסקה ה יש צורך אפוא ביום אחד בשבוע שבו יִשְׁבּוּ האדם וינטרל את יכולת היצירה שלו. יום זה הוא יום השבת, שבו אין עוסקים ביצירה. השביתה מכל מעשה יצירה מביעה כניעה לאלוקים והכרה בשליטתו הבלעדית ובהשגחתו הבלתי פוסקת על כל יצוריו. תפיסת החיים הזו מעדנת את יצוריו של האדם, מכניעה את גאוותו ומסייעת לו להתרומם ולהמליך עליו את הבורא, ריבון העולם ואדונו.

* מעובד על פי הרב נויגרשל, מ' (תשס"ב), למה הם שונים — החרדים וחברה בישראל, עמ' 83-87.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד מיוחד, אוגוסט 2020, מס' 75281

מאמר ג

חמדת ימים

מאת הרב משה רייס

- פסקה א מצוות השבת אינה רק אחת מתרי"ג מצוות, אלא הרבה יותר מכך, וכבר אמרו חז"ל: "שקולה שבת כנגד כל המצוות" (שמות רבה כה, יב), ולימדונו את המקום המרכזי שקבעה התורה לשבת במכלול המצוות.
- פסקה ב לכאורה השבת היא יום מנוחה שבועי לעם ישראל, כמקובל בכל חברה נאורה המעניקה לעובד אפשרות לנוח מעמלו לפחות יום אחד בשבוע. אם יעמול אדם שבעה ימים רצופים ללא כל הפסקה, יכרע תחת עומס משאו, וסופו שלא יצליח לעבודה כלל. ואכן אילו הייתה השבת רק אמצעי של מנוחה להחלפת כוח ולהתרעננות גם אז ברכה מרובה הייתה בה. אולם המנוחה הגופנית שבשבת אינה אלא הרובד התחתון של מהות השבת, ובהחלט אינה מביעה את תפיסת השבת היהודית.
- פסקה ג הנוסח שתיקנו לנו חז"ל בתפילה קובע שהשבת היא "תכלית מעשה שמיים וארץ", לאמור אין היא אמצעי בלבד או מכשיר לצבירת כוח, אלא תכלית ומטרה, ולא עוד אלא שהיא תכלית כל מעשה שמיים וארץ. השבת היא יום של קדושה, והשביתה ממלאכה בשבת מטרתה לפנות מקום לעיסוק בקדושה.
- פסקה ד היהודי השובת ממלאכה בשבת מכריז על אמונתו כי יש בורא לעולם, וכי הוא, הנברא, מוכן בכל עת לציית לדבר בוראו. השביתה מהווה הכרזה רבתית כי לא האדם הוא בעל הבית של העולם, אלא יש בעל בית עליון, שהיהודי סר למשמעתו. אם בכל ימי המעשה עלול אדם לטעות לרגע ולחשוב שהוא הפועל והוא היוצר בעולם, באה השבת ומזכירה שלא הוא היוצר. הוא רק אחד היצורים, ובהתאם לעיקרון זה עליו לכלכל את צעדיו.
- פסקה ה מן הסמיכות בין מצוות השבת למלאכת המשכן (שמות לה) למדו חז"ל כי מנוחת שבת אין משמעותה נוחות, אלא שנאסר עלינו לעשות בשבת את המלאכות שהיו במשכן, ואלו הן ל"ט אבות המלאכה. יש בכך משום הענקת ממד של חשיבות לאדם. אילו היה האדם מורכב רק מגוף וחומר, היה עלינו לומר שמלאכתו מתבטאת במאמץ גופני של כוח ושרירים בלבד. אולם האדם נעלה הרבה מעל לחומר המגושם, לפיכך אף מלאכתו אינה זו המתבצעת בכוח ידיו בלבד. גדלותו של אדם היא ביכולתו ליצור יצירות כעין בניין המשכן. זוהי המלאכה הראויה לשם מלאכת אדם, ובזאת אפשר למצוא הקבלה מסוימת למלאכת יצירת שמיים וארץ שבידי הקב"ה. חז"ל קבעו: "מלאכת מחשבת אסרה התורה" (חגיגה י, ע"ב) – רק מלאכה הנעשית מתוך חשיבה מבטאת את ייחודו של האדם, ולכן היא נאסרה בשבת. מנוחת השבת שלו צריכה להקביל למנוחה של הקב"ה בשבת בראשית הראשונה.

מעובד על פי הרב רייס, מ' (תשנ"ה). קריאי מועד, עמ' 13-19.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד מיוחד, אוגוסט 2020, מס' 75281

דף עזר לנבחן

טבלת התנועות

	התנועות הקטנות	התנועות הגדולות	התנועות החטופות
a	פתח	קמץ	חטף פתח
e	סגול	צירי חסר צירי מלא	חטף סגול
i	חיריק חסר	חיריק מלא	
o	קמץ קטן	חולם חסר חולם מלא	חטף קמץ
u	קובוץ	שורוק	

טבלת הגופים

	גוף ראשון	גוף שני	גוף שלישי
יחיד	מדבר	נוכח	נסתר
יחידה	מדברת	נוכחת	נסתרת
רבים	מדברים	נוכחים	נסתרים
רבות	מדברות	נוכחות	נסתרות

חלקי הדיבור: שם עצם, שם תואר, פועל (שם פועל), תואר הפועל, מילת יחס, מילת קישור

תחביר

דרכי ההבעה במשפט: משפט חייווי, משפט ציווי, משפט שאלה

סוגי המשפטים: משפט פשוט, משפט מורכב, משפט איחוי (מאוחד/מחובר)

סוגי הנשואים: נשוא פועלי; נשוא מורחב, נשוא שמני, נשוא קיומי (דמוי פועל: יש, אין)

התפקידים התחביריים במשפט: נושא, נשוא, אוגד, מושא, תיאור, לוואי, תמורה

סוגי התיאורים ופסוקיות התיאור: מקום, זמן, סיבה, תכלית, אופן, מצב, תנאי, ויתור

החלקים הבלתי תלויים במשפט: הסגר, פנייה, קריאה

מבני משפט מיוחדים: נושא סתמי, חלק ייחוד, חלק כולל

קשרים לוגיים: ריבוי והוספה, צמצום, השוואה, ברירה, הדגמה, זמן, סיבה ותוצאה, תכלית, ניגוד, ויתור, תנאי

תורת הצורות

בנייני הפועל:

קל-פעל (פעל), נפעל (נפעל), הפעיל (הפעיל), הפעל (הופעל), פעל (פיעל), פעל (פועל), התפעל (התפעל)

גזרות הפועל והשם:

גזרת השלמים, גזרת המרובעים

גזרות החסרים (העלולים): חסרי פ"נ (חפ"ן), חסרי פי"צ (חפי"ץ), חסרי פ"י (חפי"י)

גזרת הנחים: נחי פ"א (נפ"א), נחי פ"ו (נפי"ו), נחי ל"י (נל"י), נחי ל"א (נל"א), נחי ע"ו (נע"ו/י)

גזרת הכפולים (ע"ע)

דרכי תצורת המילים:

גזירה מסורגת: שורש ומשקל

גזירה קווית: בסיס וצורן, הלחם (הרכב) בסיסים, ראשי תיבות (נוטריקון)

סוגי צורנים: צורן גזירה, צורן נטייה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד מיוחד, אוגוסט 2020, מס' 75281

חלק ראשון — הבנה והבעה (50 נקודות)

ענה על שתי השאלות 1-2 ועל אחת מן השאלות 3-4, על פי המאמרים א-ג שקראת.

הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

1. מטלת כתיבה (30 נקודות)

בבית הספר למדת על השבת הן מן הצד ההלכתי הן מן הצד המחשבתי־חינוכי.

כתוב סקירה על הערכים שהשבת מלמדת את האדם, על פי שלושת המאמרים א-ג שקראת.

הקפד על דרכי מסירה מקובלות ועל אזכור מקורות המידע בגוף הסקירה ובסופה (ביבליוגרפיה).

כתוב בהיקף של כ-150-250 מילים.

את הסקירה כתוב בעמודים 11-12 (תוכל להשתמש בעמודים 9-10 לכתיבת טיוטה).

טיוטה

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

لا تكتب في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

This image shows a single page of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

لا تكتب في هذه المنطقة

[illegible]

This image shows a single page of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, **מועד מיוחד**, אוגוסט 2020, מס' 75281

2. בפסקה ג במאמר א הכותב מביא טענת נגד של אחרים החושבים שהשבת נועדה רק לאפשר מנוחה, ואיסורים על פעולות שבעבר היו כרוכות במאמץ אינם רלוונטיים עוד.

א. בהמשך המאמר (מאמר א) הכותב מפריך חלק מן הטענה הזאת.
העתק מטענת הנגד את החלק שכותב **מאמר א** מפריך. (3 נקודות)

ב. כותב **מאמר ג** מציין גם הוא חלק מטענת הנגד שלעיל.
העתק ממאמר ג את המילה הפותחת את טענת הנגד. _____ . (2 נקודות)

ג. גם כותב **מאמר ב** מפריך חלק מטענת הנגד שלעיל.
(1) העתק מטענת הנגד שבפתיח השאלה את החלק שכותב **מאמר ב** מפריך.

(2) באיזו דרך הוא מפריך זאת? הסבר את תשובתך.

(7 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 3 או 4.

3. "מה אנוש כי תזכרנו... ותחסרהו מעט מאלקים..." (תהלים ח, ה-ו).
בפסוקים אלה מתוארים הן ייחודו של האדם הן אפסותו.

א. הסבר כיצד ייחודו של האדם בא לידי ביטוי בכל אחד מן המאמרים ב, ג. (4 נקודות)

במאמר ב:

במאמר ג:

ב. הסבר, על פי שני המאמרים ב ו-ג, מהו תפקידה של השבת בהקשר זה. (4 נקודות)

או

4. כתוב כיצד אתה יכול לרומם את השבת ולחוש את ערכה הייחודי. שלב דוגמה אישית בדבריך.
תוכל להסתמך על המאמרים שקראת. (8 נקודות)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד מיוחד, אוגוסט 2020, מס' 75281

חלק שני – לשון (50 נקודות)

בחלק זה שלושה פרקים. עליך לענות על שני פרקים: על פרק א – חובה, ועל אחד מן הפרקים ב-ג.

פרק א: שם המספר ומילות היחס – חובה (10 נקודות)

בפרק זה ענה על שאלות 5-6.

5. במשפטים שלפניך כתוב במילים את המספרים המודגשים. אין צורך לנקד.

- בפסוק הראשון בתורה יש 7 _____ מילים.
- ב־3 _____ הסעודות בשבת נהוג לשיר זמירות שבת.
- מספר הטלפון של המוקד העירוני הוא 1 _____, אפס, 6 _____ . בשנה האחרונה התקבלו במוקד יותר מ־36,000 _____ פניות של תושבים, פי 2 _____ מן השנה שקדמה לה.
- על פי דיווח של קופת החולים, 92 _____ אחוזים מן המטופלים מרוצים מן השירות שהם מקבלים.

6. לפניך משפטים ובהם מודגשות מילות יחס בנטייה.

הקף את הצורה הנכונה של מילת היחס בכל משפט.

- עמדתי לַפְּנֵיהֶם / לַפְּנֵיהֶם בתור לרכישת כרטיסים.
- יצאנו לטיול בַּלְעָדָם / בַּלְעָדֵיהֶם.
- אשמח ללכת אִתְּךָ / אִתְּךָ לטיול בירושלים.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד מיוחד, אוגוסט 2020, מס' 75281

לפניך שני פרקים: פרק ב – תחביר ופרק ג – מערכת הצורות.
בחר בפרק שלמדת: בפרק ב – תחביר או בפרק ג – מערכת הצורות.
בפרק שבחרת ענה על השאלות לפי ההוראות.

ציין את שם הפרק שבחרת: _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד מיוחד, אוגוסט 2020, מס' 75281

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

בפרק זה ענה על שלוש מן השאלות 7-11. (לכל שאלה — $13\frac{1}{3}$ נקודות)
שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

7. א. לפניך שלושה משפטים.

I. מחד גיסא ניתנת לאדם עוצמה מיוחדת, הזדמנות לשותפות בבריאה, ומאידך גיסא אותה העוצמה עלולה להביא את האדם לידי גאוה חסרת מעצורים. _____

II. מי שרואה את עצמו אדון יחיד לגורלו, עלול לראות את עצמו אדון גם לגורלם של אחרים. _____

III. השביתה בשבת מכל מעשה יצירה מביעה כניעה לאלוקים והכרה בשליטתו הבלעדית על כל יצוריו. _____

(1) ציין ליד כל משפט את הסוג התחבירי שלו: פשוט, מורכב, איחוי (מחובר).

(2) • אם המשפט מורכב, תחם את הפסוקית שבו, וכתוב מעליה את תפקידה התחבירי.

• אם המשפט הוא משפט איחוי (מחובר) — תחם את איבריו.

ב. לפניך שלושה משפטים.

I. בתפילה נדרשת כוונה, דהיינו התרכזות בדיבור אל ה'.

II. כל המתפללים היו שקועים בתפילה, חוץ מזקן אחד שדיבר עם מישהו.

III. התפילה בכל עת, ובייחוד בעת צרה, מחזקת את האמונה של המתפלל בבורא עולם.

• העתק מן המשפטים רק את הצירופים שתפקידם התחבירי הוא תמורה.

• ליד כל צירוף שהעתקת ציין את סוג התמורה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד מיוחד, אוגוסט 2020, מס' 75281

8. לפניך שלושה משפטים מורכבים.

I. כשמגיע היום השביעי, אין אנו אומרים "יום שביעי" אלא "שבת".

II. העוצמה שעלולה להעביר את האדם על דעתו תשכיח ממנו גם את אלוקיו.

III. חוקי הטבע — חוק הכבידה, חוקי הגאות והשפל ועוד — עלולים להשכיח כי יש מנהיג לעולם.

א. תחם בכל אחד מן המשפטים את הפסוקית, וציין מעליה את תפקידה התחבירי.

ב. בשניים משלושת המשפטים III-I יש חלק כולל.

(1) מתח קו מתחת לחלקים הכוללים במשפטים.

(2) באיזה משפט אפשר להשמיט את החלק הכולל, ועדיין תישמר משמעות המשפט?

(3) מדוע אפשר להשמיט את החלק הכולל במשפט שציינת? נמק את דבריך במושגים תחביריים.

ג. המר את משפט I במשפט במבנה רגיל (שאינו המבנה "אין... אלא...").

9. לפניך שני משפטים ממוספרים בספרות 1-2.

① ②

אין ספק. השבת אינה יכולה להימדד באמצעות אמות המידה שלפיהן נמדדים ימי חופשה ומנוחה.

א. כתוב מעל כל משפט את סוגו התחבירי.

ב. ציין את התפקיד התחבירי של כל אחת מן המילים המודגשות בקו במשפטים.

אין

אינה

ג. הקר את שני המשפטים במשפט מורכב אחד. תחם את הפסוקית או את הפסוקיות במשפט שכתבת.

ד. מהו היתרון הרטורי שהשיג הכותב בדרך הניסוח שלו (שני משפטים נפרדים)?

הקף את התשובה הנכונה.

(1) ערפול ועמימות

(2) העלמת עושה הפעולה

(3) נחרצות וחד־משמעיות

(4) אי־ודאות

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד מיוחד, אוגוסט 2020, מס' 75281

10. א. לפניך ארבעה משפטים, ובכל אחד מהם יש חלק המסומן בקו.
- I. לאמיתו של דבר, יש הבדל מהותי בין מלאכה לעבודה.
 - II. אם ניתן את דעתנו, נבחין בהבדל המהותי שבין מלאכה לעבודה.
 - III. לפי פירוש הרב נויגרשל, יש הבדל מהותי בין מלאכה לעבודה.
 - IV. על פי מאמרו של הרב נויגרשל, נראה שיש הבדל מהותי בין מלאכה לעבודה.

- (1) • העתק שני חלקים המסומנים בקו שיש להם אותו תפקיד תחבירי.

- כתוב מהו התפקיד התחבירי המשותף.
- (2) העתק את שאר החלקים המסומנים בקו, וכתוב את התפקיד התחבירי של כל אחד מהם.

- (3) לפניך משפט ובו פסוקית.

בעשרת הדיברות נאמר: "יום השביעי... לא תעשה כל מלאכה".

באיזה מן המשפטים IV-I יש פסוקית שיש לה את אותו תפקיד תחבירי כמו לפסוקית במשפט זה? _____

ציין את התפקיד התחבירי המשותף של הפסוקיות. _____

- ב. לפניך משפטים מפסקת הסיום של מאמר א, ובהם מילים המסומנות בקו.

הכרה זו היא המרוממות את היהודי. "יהודי של שבת" הוא כינוי המבטא את השינוי שחל ביהודי

עם בואה של שבת המלכה, שהיא מנוף המרומם אותו מעל שגרת החיים.

כתוב מעל כל מילה מודגשת את התפקיד התחבירי שלה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד מיוחד, אוגוסט 2020, מס' 75281

11. א. לפניך שלושה משפטים, ובכל אחד מהם שם פועל מסומן בקו.

I. האם נוכל להגיע בכל שבת להתעלות רוחנית באותה עוצמה?

II. העוצמה המיוחדת שבידי האדם עלולה להביא אותו לידי גאווה.

III. השביתה מכל מעשה יצירה בשבת מסייעת לאדם להמליך עליו את הבורא.

(1) באחד מן המשפטים שם הפועל פותח פסוקית מצומצמת. תחם את הפסוקית, וציין מעליה את תפקידה התחבירי.

(2) מהו התפקיד התחבירי המשותף של שמות הפועל בשני המשפטים האחרים?

(3) • ציין את הקשר הלוגי שבמשפט II. _____
 • המר את משפט II במשפט מסוג תחבירי כלשהו שתהיה בו מילת קישור המביעה את הקשר הלוגי שצינת.

ב. לפניך קטע שהושמטו ממנו סימני פיסוק, חוץ מן הנקודות בסופי המשפטים.

אם תחושת האדם יציר הבריאה היא כי הוא שולט על הבריאה באה השבת ומגלה לו שטעות בידו. כידוע האדם חותר לדעת מה בים במדבריות ובישימון ואכן מתגלות לפניו נפלאות הבריאה המעידות על היוצר הגדול שברא את העולם.

הוסף לקטע הנתון פסיקים לפי ההוראות שלהלן:

— פסיק בין איברים במשפט איחוי (מאוחד/מחובר).

— פסיק לאחר הסגר.

— פסיקים לפני תמורה ואחריה.

— פסיק בין חלקים כוללים.

הקפד לסמן את הפסיקים באופן בולט וברור.

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

12. לפניך ארבעה משפטים, ובכל אחד מהם מילה מודגשת.

- בלחיצה על מתג החשמל נִנְצָר זרם חשמלי. _____
- כאשר אדם מתבונן בבריאה הוא חָש את נוכחות הבורא. _____
- השבת היא מְנוּחַ המרום את היהודי מעל מציאות החולין והחומר. _____
- עם בואה של שבת המלכה חל שְׁנוּי פנימי וחיצוני בכל יהודי שומר שבת. _____

א. כתוב ליד כל משפט את השורש של המילה המודגשת בו.

ב. מבין המילים המודגשות העתק רק את הפעלים, וציין את הבניין של כל אחד מהם.

ג. לכל פועל שהעתקת בסעיף ב כתוב שם עצם מאותו השורש.

ד. לפניך ארבע מילים.

מְנִיפָה, לְהַעֲיֵף, לְמַנֵּף, תְּנוּפָה

הקף את המילה שאינה מן הגזרה של המילה **מנוף**.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד מיוחד, אוגוסט 2020, מס' 75281

13. א. לפניך שלושה פעלים.

לְהַצִּיק, שָׁבַתָה, לְהַתְעֵלוֹת

(1) ציין מתחת לכל פועל את הבניין שלו.

(2) אם הפועל שָׁבַתָה אינו בהקשר, אפשר לגזור ממנו שני שורשים שונים.

ציין מה הם שני השורשים. _____

ב. לפניך שני משפטים ובהם פעלים מודגשים המתחילים באות ה"א.

בפעלים המודגשים נקד את האות ה"א כדי לשקף את ההגייה הנכונה שלה.

בחר את הניקוד מבין האפשרויות האלה: ה או ה. הקפד לנקד באופן ברור ובולט.

(1) השר הַכְרִיז על המתווה החדש והַשִּׁיב על שאלות הנוכחים.

(2) בכניסה לאולם לא הַתִּירוּ להיכנס למי שהַסִּיר את המסכה מפניו.

ג. לפניך ארבע מילים.

תַּגְלִית, יְגִילוּ, גִּלְאִי, יַתְגַּלוּ

(1) הקף את המילה היוצאת דופן מבחינת השורש.

(2) כתוב את הגזרה של המילה שהקפת. _____

لا تكتب في هذه المنطقة

لا لכתוב באזור זה

14. א. לפניך צירופים, ובכל אחד מהם מילה מודגשת.

דוברי העברית, חד-כוונוני, חֵייו של אדם,

שיפור איכותו, תקופות השנה, מֵהוּת החיים

(1) **הקף** רק את המילים שהצורן הסופי בהן הוא צורן גזירה.

(2) ציין מעל כל אחת מן המילים שהקפת את המשמעות של צורן הגזירה.

ב. לפניך שישה שמות.

בְּנֵאִי, מוֹשְׁבָה, מִכּוֹן, צוּי, חוֹקֶה, הוֹבֵלָה

- מייין את השמות לשלושה זוגות על פי משמעות המשקל של כל זוג.
- כתוב את משמעות המשקל של כל זוג.

זוג I: _____ משמעות המשקל: _____

זוג II: _____ משמעות המשקל: _____

זוג III: _____ משמעות המשקל: _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד מיוחד, אוגוסט 2020, מס' 75281

15. א. לפניך משפטים ובהם שמות מודגשים.

- הנחתי את המַגֶּבֶת לייבוש על כיסא במרפסת.
- מִתְנַת היא כאב באזור המותניים המורגש בדרך כלל רק בצד אחד של הגוף.
- כדאי להביא מַחְצֵלָה לטיולים.
- אפשר לקנות מַצָּקָה בחנות כלי בית.
- (1) הקף את שלושת השמות שהמשקל שלהם משותף.
- (2) מהו המשקל המשותף לשמות שהקפת, ומהי משמעות המשקל? _____
- (3) מהי משמעות המשקל של המילה היוצאת דופן? _____

ב. לפניך רשימה של שמות.

- מְנוּחָה, מְטָרָה, תַּחְתּוֹן, נֹחוּת, מְשָׂא, יְחוּדִי, חֲרִיג
- (1) מיינ בטבלה את השמות לשתי קבוצות לפי דרך התצורה.
 - (2) כתוב בראש כל עמודה את דרך התצורה של כל קבוצה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, **מועד מיוחד**, אוגוסט 2020, מס' 75281

16. א. לפניך רשימה של מילים המתחילות באות תי"ו:

תַּקוּהָ, תַּלּוּת, תּוֹצֵאָה, תַּכְלִית, תִּנְאִי, תַּחֲנוּשָׁה, תַּקִּין

מיין את המילים בטבלה שלפניך.

מילים שהאות תי"ו הראשונה שבהן היא תחילית	מילים שהאות תי"ו הראשונה שבהן היא שורשית

ב. לפניך שתי קבוצות של מילים.

- בכל קבוצה **הקף** את המילה שהיא מגזרת חסרי פ"נ.
- כתוב את הגזרה המשותפת לשאר המילים בקבוצה.

I. בינה, גינשה, שיחה, נשיבה

II. לשבת, לרשות, לדעת, לגעת

ג. בספרייה לומדים לאתר מידע ולתעד אותו.

לפניך קביעה: שני הפעלים **לאתר ולתעד** הם גזורי שם, ורק אחד מהם הוא גם **תנייני**.

נמק את שני חלקי הקביעה.

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

לא לכתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד מיוחד, אוגוסט 2020, מס' 75281

טיוטה

لا تكتب في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

טיוטה

לא לכתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

מדבקת משגיח

ملصقة مراقب

"איתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"
"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالتحاح، مجلس الطّالاب والشّبيبة القطري"